

# Svar til Kievskij (J. Pjatakov)

Denne sannhet gjelder også den sosialdemokratiske tenkningen om krigen og i forbindelse med krigen. Det er en ting å tenke grundig gjennom årsakene til og betydningen av den imperialistiske krigen under den høyt utviklede kapitalismen, den sosialdemokratiske taktikkens oppgaver i forbindelse med krigen, årsakene til krisen i sosialdemokratiet osv. En annen ting er det å la krigen lamme ens tenkning, å slutte å vurdere og analysere *under presset* av de forferdelige inntrykkene av krigen og dens grusomme følger eller egenskaper.

En form for denne lammelsen eller deformingeringen av den menneskelige tenkningen som krigen forårsaker, har vi i den «imperialistiske økonomismen»s nedlatende holdning til *demokratiet*. P. Kievskij legger ikke merke til at denne lammelsen, denne frykten og motviljen mot å analysere i forbindelse med krigen går som en rød tråd gjennom alle hans vurderinger. Hva kan det være godt for å snakke om forsvar av fedrelandet når vi er vitne til en slik dyrisk strid! Og hva kan det vel nytte å snakke om nasjonenes rettigheter når de kort og godt blir strupt! Hva er det for slags selvbestemmelse og «uavhengighet» for nasjonene når en ser hva som har skjedd med det «uavhengige» Hellas! Hva kan det i det hele tatt være godt for å snakke om og tenke på «rettigheter», når alle rettigheter krenkes overalt til fordel for krigsmaskinens interesser! Hva kan det være godt for å snakke om og tenke på republikken, når det ikke er blitt den minste, ja absolutt ingen forskjell tilbake mellom de mest demokratiske republikkene og de mest reaksjonære monarkiene, når en ikke engang ser spor etter noen forskjell rundt oss, under denne krigen!

P. Kievskij er meget fortørnet når en forteller ham at han har latt seg skremme, at han har latt seg forlede til å forkaste

demokratiet overhode – han er meget fortørnet og protesterer: jeg er slett ikke mot demokratiet, jeg er bare mot ett demokratisk krav som jeg anser for «dårlig». Men hvor meget P. Kievskij enn raser, hvor meget han enn «forsikrer» oss (og kanskje også seg selv) om at han slett ikke er «mot» demokratiet, *viser hans vurderinger* – eller rettere sagt hans stadige *feilvurderinger* – det stikk motsatte.

*Forsvar av fedrelandet er en usannhet i en imperialistisk krig, men det er slett ingen usannhet i en demokratisk og revolusjonær krig.*

Forsvar av fedrelandet er en usannhet i en imperialistisk krig, men det er slett ingen usannhet i en demokratisk og revolusjonær krig. Snakk om «rettigheter» kan synes merkelig under en krig, ettersom *enhver* krig setter direkte og umiddelbar vold i stedet for rettigheter, men en må ikke av den grunn glemme at det tidligere i historien har vært (og at det i framtida antakelig vil, ja bør, komme) kriger (demokratiske og revolusjonære kriger), som selv om de så lenge krigen pågikk, erstattet enhver «rettighet», ethvert demokrati, med vold, likevel *tjente* demokratiets sak og *dermed* også sosialismen gjennom sitt sosiale innhold, gjennom sine følger. Eksemplet Hellas synes å «fornekte enhver selvbestemmelsesrett for nasjonene», men hvis en vil studere dette eksemplet nøyere, analysere og vurdere det, og ikke la seg overdøve av ordenes klang og ikke la seg skremme av presset fra de forferdelige inntrykkene fra krigen, så er dette eksemplet slett ikke mer alvorlig og overbevisende enn latterliggjøringen av republikken på det grunnlag av de «demokratiske», ja selv de mest demokratiske republikkene, ikke bare Frankrike, men også USA, Portugal og Sveits under denne krigen har innført og fremdeles lever under den samme militære vilkårligheten som Russland.

Det er en kjensgjerning at den imperialistiske krigen visker ut forskjellen mellom republikken og monarkiet, men av den

grunn å forkaste republikken, ja selv å innta en nedlatende holdning til den, betyr å la seg skremme av krigen, å la seg *deformere i sin* tankegang av krigens redsler. En slik tankegang finner en hos mange tilhengere av parolen om «nedrustning» (RollandHolst, de unge i Sveits, det skandinaviske «venstre» o. l.) som sier at det ikke har noen hensikt å diskutere en revolusjonær utnyttelse av troppene eller militsen når en likevil ikke kan se noen forskjell mellom republikkenes milits og monarkienes permanente tropper i denne krigen, når militarismen *overalt* forårsaker slike forferdelige ting?

Dette er alt *en og samme* tankegang, *en og samme* teoretiske og praktisk-politiske feil som P. Kievskij begår bokstavelig talt for hvert steg i sin artikkel uten selv å legge merke til det. Han *tror* at han bare polemiserer mot selvbestemmelsesretten, han *ønsker* å polemisere bare mot den, men *resultatet* blir – mot hans eget ønske og vitende, og det er dette som er så pussig! – at han *ikke* fører i marken *et eneste* argument som ikke med like stor grunn kunne brukes mot demokratiet overhode!

Den virkelige kilden til alle hans merkelige logiske feil og all hans forvirring ikke bare i spørsmålet om selvbestemmelsesretten, men også i spørsmålet om forsvar av fedrelandet, i spørsmålet om skilsmisse, i spørsmålet om «rettigheter» overhode – ligger i at hans tanker er blitt *deformerte* av krigen, og som følge av dette har han forvrengt marxismens holdning til demokratiet overhode.

Imperialismen er en høyt utviklet kapitalisme, imperialismen er progressiv, imperialismen er en fornektelse av demokratiet, «altså» er demokratiet «ugjennomførlig» under kapitalismen. Den imperialistiske krigen er et like flagrant brudd på ethvert demokrati både i de tilbakeliggende monarkiene og i de fremskredne republikkene; «altså» har det ingen hensikt å snakke om «rettigheter» (dvs. om demokrati!). «Bare» sosialismen kan «stilles opp» mot den imperialistiske krigen;

bare sosialismen representerer en «utvei», «altså» er det å lansere demokratiske paroler i et minimumsprogram, dvs. allerede under kapitalismen, et bedrag eller en illusjon, en tåkelegging og et avvik fra parolen om den sosialistiske revolusjon.

Dette er den virkelige kilden til alle P. Kievskijs feilvurderinger som han ikke er seg selv bevisst. Dette er hans logiske *grunnfeil*, som nettopp fordi den er fundamental og ikke erkjennes av sin opphavsmann, «eksploderer» som et råttent sykkelhjul, «dukker opp» snart i spørsmålet om forsvar av fedrelandet, snart i spørsmålet om skilsmisse, snart i frasen om «rettferdighetene», i denne frasen som er så storartet (i sin dype forakt for «rettferdighetene» og i sin enestående mangel på forståelse av saken): det er ikke rettigheter det vil bli snakk om, heter det, men tilintetgjørelse av et år hundre gammelt slaveri. Å komme med en slik frase betyr samtidig å avdekke sin manglende forståelse av forholdet mellom kapitalismen og demokratiet, og mellom sosialismen og demokratiet.

*..et proletariat som ikke er oppdratt i kamp for demokratiet, er ikke i stand til å gjennomføre noen økonomisk omveltning.*

Kapitalismen i det hele tatt og imperialismen i særdeleshet gjør demokratiet til en illusjon – og samtidig fører kapitalismen til at massene streber etter demokrati, den skaper demokratiske institusjoner, skjærper antagonismen mellom imperialismens fornektelse av demokratiet og massenes streben etter demokrati. Det er ikke mulig å styrte kapitalismen og imperialismen med demokratiske omdannelser, hvor «ideelle» de enn måtte være, det kan bare skje gjennom en økonomisk omveltning. Men et proletariat som ikke er oppdratt i kamp for demokratiet, er ikke i stand til å gjennomføre noen økonomisk omveltning. Det er umulig å beseire kapitalismen uten å *erobre bankene*, uten å avskaffe *privateiet* av produksjonsmidlene, men det er ikke mulig å gjennomføre disse

revolusjonære tiltakene uten å organisere en demokratisk ledelse av de produksjonsmidlene hele folket har erobret fra borgerskapet, uten å trekke hele massen av det arbeidende folk, både proletarene, halvproletarene og småbøndene, med i en demokratisk organisering av deres rekker, deres krefter, deres deltakelse i staten. Den imperialistiske krigen er på en måte tredobbel fornektelse av demokratiet

a – enhver krig setter vold i stedet for «rettigheter»;

b -imperialismen er i det hele tatt en fornektelse av demokratiet;

c – den imperialistiske krigen visker ut forskjellen mellom republikkene og monarkiene), men modningen av den sosialistiske oppstanden mot imperialismen er uløslig knyttet til veksten i den demokratiske motstanden og oppstanden. Sosialismen fører til at *enhver* stat dør hen, men det er ikke mulig å gjennomføre sosialismen på annen måte enn gjennom proletariatets diktatur, som forener volden mot borgerskapet, dvs. mot et mindretall av befolkningen, med en *fullstendig* utvikling av demokratiet, dvs. hele befolkningsmassens virkelig likeverdige og virkelig allmenne deltakelse i alle statsanliggender og i alle de kompliserte spørsmålene som er knyttet til tilintetgjørelsen av kapitalismen. Og det er her i disse «motsigelsene» P. Kievskij har gått vill, etter å ha glemt marxismens lære om demokratiet. Krigen har, billedlig talt, deformert hans tankegang i den grad at det agitatoriske ropet «Ned med imperialismen!» har kommet til å erstatte enhver vurdering hos ham, på samme måte som ropet «Ut av koloniene!» har kommet i stedet for en analyse av hva de siviliserte folks «utmarsj fra koloniene» egentlig vil bety – økonomisk og politisk.

Den marxistiske løsningen av spørsmålet om demokratiet består i å ta i bruk alle demokratiske institusjoner og bestrebelser i den klassekampen som proletariatet fører mot borgerskapet med sikte på å forberede proletariatets seier over borgerskapet, på å styrte det. Det er ingen lett sak å ta dem i bruk, og «økonomistene», tolstojanerne osv. oppfatter det

ofte som en like utillatelig innrømmelse i borgerlig og opportunistisk retning, som P. Kievskij oppfatter forsvaret av nasjonenes selvbestemmelsesrett «i finanskapitalismens epoke» som en utillatelig innrømmelse i borgerlig retning. Marxismen lærer at «kamp mot opportunismen» i den form at en nekter å utnytte de demokratiske institusjonene borgerskapet har skapt og selv har forfusket i det gitte, kapitalistiske samfunnet, er *en fullstendig kapitulasjon for opportunismen!*

Borgerkrig for sosialismen er den parole som viser både den hurtigste veien ut av den imperialistiske krigen og *sammenhengen* mellom vår kamp mot krigen og kampen mot opportunismen. Bare denne parolen gir et riktig uttrykk både for særegenhetene ved krigstida – krigen trekker i langdrag og truer med å vokse til en hel krigs-«epoke»! – og for karakteren av hele vår virksomhet i motsetning til opportunismen med dens pasifisme, med dens legalisme, med dens tilpasning til «sitt eget» borgerskap. Men en borgerkrig mot borgerskapet er dessuten en *demokratisk organisert* krig som de fattige massene fører mot det besittende mindretallet. Borgerkrigen er også en krig, følgelig må også den uunngåelig sette vold i stedet for rett. Men vold til forsvar for folkeflertallets interesser og rettigheter har en annen karakter: den går til angrep på utbytternes, på borgerskapets «rettigheter», den er *ugjennomførlig* uten en demokratisk organisering av troppene og «baklandet». Borgerkrigen eksproprierer straks og i første rekke bankene, fabrikkene, jernbanene, de store jordgoodsene osv. med vold. Men *nettopp for* å ekspropriere alt dette er det nødvendig at folket innfører den ordning at alle tjenestemenn og alle offiserer må velges til sine stillinger, at armeen som fører krig mot borgerskapet, må *forenes fullstendig* med folkemassene, og det må innføres fullt demokrati i disponeringen av levnetsmidlene, i produksjonen og fordelingen av dem osv. Målet for borgerkrig er å erobre bankene, fabrikkene, verkstedene osv., å fjerne alle muligheter for motstand fra borgerskapet, å tilintetgjøre *dets* tropper. Men dette målet kan ikke

nå *verken i rent* militært eller i økonomisk og politisk henseende uten at det samtidig innføres og utvikles et demokrati blant *våre* tropper og i vårt «bakland» under en slik krig. Vi sier nå til massene (og massene føler instinktivt at vi har rett når vi sier dette): «Dere føres bak lyset når dere sendes ut i en krig for den imperialistiske kapitalismen under dekke av storslåtte slagord om demokrati». «Dere bør og vil føre en krig *mot* borgerskapet på *virkelig* demokratisk vis for å gjennomføre et virkelig demokrati og sosialisme».

Den krigen som nå raser, forener og «smelter sammen» folkene i koalisjonen gjennom vold og finansiell avhengighet. Vi vil i vår borgerkrig mot borgerskapet forene og sveise sammen folkene – ikke i kraft av penger, ikke i kraft av politiknipler, men gjennom en frivillig overenskomst, gjennom det arbeidende folks solidaritet mot utbytterne. Proklamasjonen av like rettigheter for alle nasjoner er for borgerskapet blitt et bedrag, for oss vil det bli en sannhet som vil lette og påskynde alle nasjoners overgang til vår side. Uten en *demokratisk organisering* av forholdene mellom nasjonene i praksis – og dermed også uten frihet til statlig adskillelse – er det umulig for arbeiderne og de arbeidende massene i alle nasjoner å føre en borgerkrig mot borgerskapet.

Veien til en sosialistisk og konsekvent-demokratisk organisering av proletariatet mot borgerskapet og mot opportunismen går gjennom en utnyttelse av det borgerlige demokratiet. Det finnes ingen annen vei. Ingen annen «løsning» er noen virkelig løsning. Marxismen kjenner ingen annen løsning, for det gjør heller ikke virkeligheten. På denne veien må vi ta med nasjonenes rett til fritt å skille seg ut og fritt å forene seg, og ikke vifte det bort eller frykte at dette vil «besudle» de «rent» økonomiske oppgavene.

*Skrevet i august-september 1916. Trykt første gang i 1928 i tidsskriftet «Proletarskaja Revolutsia»*